Kwaliteit van gras kan worden ingeschat aan de hand van kleur

Krachtvoer eruit en sturen met gras

ARNO DE SNOO

Met het dagelijks meten van ureum wil Aleid Blitterswijk zijn gras optimaal benutten. De melkveehouder en akkerbouwer is bezig met een bijzonder project waarbij hij zonder krachtvoer wil melken en gezonde wil koeien houden.

REPORTAGE

Aleid Blitterswijk bij zijn op maat gemaakte opraapwagen.

'Ik wil sturen met gras en niet met krachtvoer.' Aleid Blitterswijk (34) loopt met ferme pas over zijn bedrijf richting de koeienstal. Dan houdt hij even zijn pas in en draait zich om. 'Je moet anders denken.'

Het is zaterdag 22 augustus, 9 uur. De demodag op zijn bedrijf in het Utrechtse Werkhoven begint over een uur. Het vernieuwende project 'Zo Groen als Gras' wordt gepresenteerd. Blitterswijk stond aan de wieg van dit project dat als doel heeft om zo een goed mogelijk resultaat te behalen met het voeren van versgemaaid gras.

Eigenlijk is Blitterswijk akkerbouwer. Zijn vader deed de koeien tot een paar jaar geleden en hijzelf hield zich daarvoor liever bezig met aardappelen op het 90 hectare grote bedrijf. Daar ligt ook de kiem voor de zoektocht naar het optimaliseren van het ruwvoerrantsoen door het dagelijks meten van het ureumgehalte in de melk met een ureummeter.

RESTSTROOM

'Een paar jaar geleden ben ik me ook meer gaan interesseren voor koeien', vertelt Blitterswijk die ondertussen 85 koeien melkt. 'Ik zocht een manier om de reststroom uit de akkerbouwtak, zoals voeraardappelen, te gebruiken voor de koeien.'

Daarbij hielp de lage melkprijs van 2009 een handje. 'Want krachtvoer is duur', zegt de ondernemer. 'Dan kun je beter je eigen producten voeren als je die toch voorhanden hebt.' Hij wijst naar een voercomputer waarmee hij de koeien rond de 8 kilo aardappelen per dag per dier voert. Daarnaast voert hij twee keer per dag vers gras aangevuld met maïs.

Zijn productie ligt rond de 8.500 liter met 4,40 procent vet en 3,50 procent eiwit. De koeien staan het hele jaar op stal.

Toen Blitterswijk een aantal jaren geleden begon met experimenteren met een grasrantsoen, ging dat niet goed, herinnert Henry van Ittersum van melkveeadviesbureau Euro Koe IDEE zich, die Blitterswijk al enkele jaren begeleidt. 'Toen ik hier voor het eerst kwam, waren de koeien erg dun op de mest en tijdens het melken werd het melkstel er vaak afgeschopt. De koeien zaten niet lekker in hun vel', blikt Van Ittersum terug.

De adviseur zag een uitdaging in het idee van de melkveehouder om te sturen met gras. Blitterswijk had ondertussen zelf uitgevogeld dat het ureumgehalte in de melk cruciaal was om het gras zo optimaal mogelijk in te zetten in het rantsoen.

> 'Omdat krachtvoer duur is, kun je beter je eigen producten voeren als je die toch voorhanden hebt'

'Probleem was dat ik het ureumgetal pas een dag na de dag van meting te horen kreeg, waarin de melk werd gemeten van de afgelopen zes melkmalen', vertelt de melkveehouder. Hij ging op zoek, over de hele wereld, naar een meetinstrument dat hem meteen na het melken het ureumgehalte van de melk kon vertellen. In Italië gebruiken wijn- en olijfboeren een apparaat dat ook toepasbaar is voor het meten van ureum in melk, ontdekte de ondernemer. Na aanpassing van de software kon hij ermee aan de slag.

Het apparaat kost meer dan 2.000 euro. 'Maar het geeft me precies wat ik wil weten. En snel', vindt de ondernemer.

Toen het ureumgetal kon worden bepaald, bleek hoe wisselvalig de eiwit- en suikergehalten in gras waren. Van Ittersum ging aan de slag en bepaalde acht rantsoenen waaruit Blitterswijk kon kiezen op basis van het ureumgetal van die dag.

Op zoek naar financiering

Het project 'Zo Groen als Gras' is gefinancierd door ZuivelNL en provincie Utrecht. Wim de Hoop van het Kennis Center voor Groene Groei (KCGG) is projectleider.
De betrokken partijen willen voor de komende jaren ook financiering veiligstellen. 'We willen met een grotere groep ondernemers aan de slag om dit project door te zetten', zegt De Hoop.

KLEUR GRAS

De kleur van het gras is het belangrijkst, zegt Van Ittersum. 'In donker gras kan het ruweiwitgehalte 28 procent zijn en in licht gras 17 procent. Dat maakt in het rantsoen een groot verschil.'

De melkveehouder maakte een model waarmee de kwaliteit van het gras kan worden ingeschat aan de hand van de kleur. Daarvoor moet hij het weiland in om de kleuren te herkennen.

'We streven naar een ureumgetal van 20 tot 25', zegt Van Ittersum. 'Vanaf 25 gaat er iets scheef en moet de koe te veel energie gebruiken om het ureum af te breken. Dat is energie die niet in melkproductie kan worden gestoken.'

SCHERPE KANTJES

Om een zo goed mogelijk rantsoen op basis van gras te krijgen, moet er eigenlijk een mengsel van alle kleuren gras in de opraapwagen zitten. Dat valt niet altijd mee en daarom wordt er in de rantsoenen gestuurd met maïs. 'Om de scherpe kantjes eraf te halen', glimlacht Blitterswijk.

De ondernemer heeft zich ondertussen volledig ingesteld op het sturen met gras. Hij wil zo lang mogelijk gras halen, liefst van half april tot eind november.

Van Ittersum stelt dat sturen op gras 'simpeler is dan je denkt'. 'We moeten gewoon terug naar de graskleur. Er zijn natuurlijk meer melkveehouders die zomervoeding toepassen. En ik merk dat we dunne mest te gewoon zijn vinden. Terwijl het voor de gezondheid van de koe en de melkproductie niet goed is.'

Henry van Ittersum en Aleid Blitterswijk op de demodag.

Foto's: Arno de Snoo